

Auteur: Ed Koekebacker

Twee tussendoelen zijn voor alle kinderen aan het einde van kern 6 belangrijk: een volledige, geautomatiseerde letterkennis en mkm-woorden lezen zonder te spellen. De resultaten van de herfstsignaleringslaten zien hoever de kinderen al gevorderd zijn. Bij de onderdelen Grafemen, Synthesewoorden, Wisselwoorden, en Zinnen lezen is de factor 'tijd' een goede voorspeller of een kind de gewenste leesdoelen van groep 3 wel of niet gaat halen. In deze fase hebben alle kinderen baat bij dagelijkse aandacht voor letterkennis, maar zeker de kinderen die twijfelachtig of onvoldoende scores op genoemde onderdelen. De aandacht moet daarbij vooral gericht zijn op het tempo waarin de letters verklankt worden. *Veilig & vlot* is speciaal ontwikkeld om het vlot lezen van woorden te oefenen. Vooral de risicolezers moeten, onder begeleiding van de leerkracht, het vlot lezen van woorden oefenen. De lesfase 'verlengde instructie' is hiervoor geschikt. Naast de suggesties die in de handleiding worden gegeven, is het goed om met risicolezers in kern 4 dagelijks de volgende activiteiten uit te voeren.

Letters vlot lezen

Het belang van een geautomatiseerde letterkennis is al meerdere malen onderstreept. Kinderen die langer dan 23 seconden doen over het lezen van de 18 letters van het onderdeel Grafemen in de herfstsignalering behoren, op dit punt, tot de risicolezers. Blijf met deze kinderen onderstaande activiteiten uitvoeren!

Leg ieder dag letterkaartjes met de letters die tot dan toe zijn aangeboden, op de instructietafel. Maak een mix van 'oude' (uit kern 1, 2 en 3) en 'nieuwe' (uit kern 4) letters. Beperk het aantal letters bij deze oefensessies tot maximaal 12. De nieuwe letters uit kern 4 maken altijd deel uit van de selectie, afwisselend aangevuld met oude letters. Zorg ervoor dat alle kinderen in het groepje de letters goed kunnen zien (niet ondersteboven).

- Lees de letters eerst voor, terwijl u ze tegelijkertijd aanwijst, en zie erop toe dat de kinderen luisteren en meekijken.
- Vervolgens verklankt u de letters samen met het groepje. Bepaal zelf het tempo en voer dit langzaam op. Laat ook nu de kinderen gelijktijdig luisteren, kijken en zelf zeggen. Herhaal dit enkele malen met de letterkaartjes in een andere volgorde.
- Laat de kinderen ten slotte individueel een rijtje letters oplezen. Geef ze de kans om de letters zelf te verklanken, maar ondersteun als het te lang duurt. Voorzeggen is beter dan laten raden!

Speciale aandacht voor lastige letters

In kern 4 kunnen de /h/ en de /w/ als lastig worden ervaren. Afzonderlijk benoemen leidt nogal eens tot nadrukkelijk uitspreken als /hu/ en /wu/. Het synthetiseren van woorden waarin deze letters voorkom-

men, kan daardoor belemmerd worden. Om dit bij /w/ te voorkomen kunt u de kinderen eraan wennen om bij het verklanken de tanden op de onderlip te laten rusten. Daardoor zal de neiging om nadrukkelijk /wu/ te zeggen niet aanwezig zijn. Probeer het zelf! De /h/ kan het best verklankt worden als een korte luchtstroom.

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie de module 'Letters oefenen' gebruiken. Boven genoemde werkwijze wordt daarin digitaal aangeboden.

- Dagelijks oefenen de kinderen met een gereduceerd aantal, met zorg geselecteerde letters. U kunt deze letters eventueel zelf aanpassen.
- De letters kunnen bovendien snel in een andere volgorde worden geplaatst.
- Het is ook mogelijk om de geselecteerde letters te laten flitsen in een door uzelf te bepalen snelheid.

Woorden vlot lezen

De volgende kinderen zijn gebaat bij het oefenen in het op tempo lezen van woordjes:

- De kinderen die bij de herfstsignalering langer dan 38 seconden nodig hadden om de 8 syntheses woorden te lezen.
- De kinderen die bij de herfstsignalering langer dan 66 seconden over de wisselwoorden deden en/of de zinnen in meer dan 79 seconden lazen.

De boekjes van *Veilig & vlot* zijn uitermate geschikt om het vlot leren lezen van woorden te oefenen. Gebruik hiervoor de 'voor-koor-zelf'-manier om het vlot lezen te stimuleren (zie het artikel 'Voor-koor-zelf' op www.veiliglerenlezen.nl/artikelen/lezen).

Herhaal tijdens de 'verlengde instructie' steeds de bladzijden met woordrijen van de kernen 1, 2 en 3 om dit op tempo lezen van woorden te oefenen. Deze woordrijen bestaan immers uit bekende letters.

Overigens, ook voor de kinderen die niet tot de risicogroep behoren, blijft het goed om het op tempo lezen van woorden zo te oefenen. Het is aan te bevelen om deze activiteit met de hele klas in verschillende werkvormen regelmatig uit te voeren. U kunt dan denken aan individueel werken, in duo's oefenen of in kleine groepjes. Gebruik van stopwatch en/of zandlopers maken deze oefeningen spannender en aantrekkelijker.

Speciale aandacht voor moeilijke woorden

Woorden die beginnen met de 'h' of de 'w' kunnen lastig zijn. (Eerder in dit artikel is aandacht gegeven aan het op een goede manier verklanken van deze letters.) Herhaal de woordrijtjes met deze letters uit *Veilig & vlot* (pagina 1 t/m 4) daarom wat vaker.

In het artikel 'Hulp aan risicolezers bij kern 3' werd gewezen op mogelijke problemen met de 'b' en de 'd'. Blijf bladzijde 23, 24 en 25 van *Veilig & vlot* kern 1-3 herhaald lezen met kinderen die hardnekkig bovenstaande letters door elkaar blijven halen.

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie werken met de module 'Woorden oefenen'. Het aanbod van *Veilig & vlot* is in deze module gereduceerd. De hoeveelheid stof is aangepast aan het leestempo van zwakke lezers, waardoor de kinderen meer succes ervaren en een betere leesmotivatie houden.

- De woordrijen worden een voor een opgebouwd, waardoor kinderen minder visuele informatie tegelijk ontvangen.
- Als het rijtje vol is, kan dit gelezen worden, terwijl de tijd gemeten wordt.
- Het rijtje kan nog een tweede keer gelezen worden, terwijl de tijd opgenomen wordt. Aan de tijdbalkjes is te zien of het de tweede keer sneller is gegaan.

In de module 'Woorden flitsen' worden de woorden die geoefend zijn, geflitst in een door uzelf te bepalen snelheid.

Auditieve ondersteuning

Na kern 3 is het aantal kinderen dat moeite had met de onderliggende auditieve vaardigheden van het leren lezen meestal sterk afgenomen. Vanaf kern 4 kan dan de volledige aandacht gegeven worden aan:

- het aanleren van de nieuwe letters,
- het integreren van de nieuwe letters in woordjes,
- het op tempo lezen van mkm-woorden met bekende letters.

Blijft u de kinderen die desondanks moeite blijven houden met de auditieve vaardigheden ondersteunen bij de bladzijden uit het werkboekje met auditieve oefeningen. Het gaat dan vooral om de bladzijden waarbij een gegeven letter op het gehoor herkend moet worden in de woorden die horen bij plaatjes. Ook bij de werkbladen 3, 8, 10, 14, 19, 23 uit werkboekje 4 maan, is ondersteuning aan auditief zwakke

kinderen noodzakelijk. Ondersteuning leidt tot beter functioneren, raden en zomaar streepjes trekken of letters invullen niet.

Van belang blijft ook dat de auditieve oefeningen altijd gepaard gaan met gebruik van letters en woorden. Bij genoemde oefeningen uit het werkboekje is dat het geval.

Tot slot

Het is zeker niet eenvoudig om de drie activiteiten: automatiseren van letters, vlot lezen van woorden en auditieve ondersteuning, een plaats te geven in de lesfase 'verlengde instructie'. Echter, wanneer het lukt om dit dagelijks uit te voeren met de risicolezers, zullen er aan het eind van kern 6 beduidend minder kinderen zijn die woorden nog spellend moeten lezen.

